

Het Paasfeest
Elisabeth Vreede 1928

Met het oog op het naderende paasfeest voegen wij de volgende beschouwing toe. Zoals bekend, is het paasfeest in astronomisch opzicht opvallend door zijn veranderlijkheid, en de wijze waarop de datum wordt vastgesteld. Dit vaststellen verbindt de herinnering aan de grootste gebeurtenis in de geschiedenis van de aarde met de kosmos, en is een laatste overblijfsel van oude mysteriewijsheid en inwijdingservaringen. Het concilie van Nicea, dat het beweeglijke paasfeest invoerde in het jaar 325 en regels gaf voor de berekening, hield namelijk zitting vlak voor het aanbreken van de periode in de wereldgeschiedenis waarin de mogelijkheid ophield om kosmische gedachten te hebben. Bovendien was dit concilie niet bepaald zodanig verlopen, dat daar – gemeten naar huidige maatstaven – bijzondere goddelijke inspiraties van waren te verwachten. Niettemin zien wij in de vaststelling van het paasfeest de invloed van een diepe wijsheid. Het paasfeest moet plaatsvinden op de zondag na de eerste Volle Maan die volgt op het begin van de lente. Het begin van de lente wordt astronomisch gekenmerkt doordat de zon de evenaar overschrijdt. Wij zien daar zon en aarde met elkaar in verhouding gebracht: de zegevierende zon die het donkere aarderijk overwint. Vervolgens wordt de maan erbij betrokken. Het moet eerst Volle Maan worden, en dan moet de zondag worden afgewacht zoals die volgt in de volgorde van de zeven planetendagen. In zijn laatste paaslezingen (GA233, 19 t/m 22-4-1924) heeft Rudolf Steiner ons meegedeeld, dat dit een kosmische veruiterlijking is van een vroegere inwijdingservaring. In de oude mysteriën leerde de mens om zich met zijn etherlichaam in de kosmos te begeven in het licht van Volle Maan. Met zijn hogere wezensdelen, astraallichaam en Ik, nam hij deel aan de zonnekracht, werd hij zonedrager, terwijl hij in zijn etherlichaam juist alleen het teruggekaatste zonlicht van de Volle Maan mocht opnemen. – De mysteriën waren geleidelijk aan verdwenen, de mensenziel kon de kosmos niet meer worden binnengeleid. Maar juist in de tijd waarin de aarde haar ziel de zon tegemoet de kosmos in begint te sturen, keek de mens naar de uiterlijke Volle Maan. Hij zag de zondag als de ‘dag des Heren’, en verbond zon, maan en aarde met elkaar, zoals de mens zich eens geestelijk had verbonden met zon en maan.

Laten wij nog eens van een andere kant bekijken wat zich allemaal uitdrukt in deze wederzijdse verhouding van zon, maan en aarde bij de vaststelling van het paasfeest, het feest van de Wederopstanding! Christus, JHWH, Lucifer – de gehele mensheidsontwikkeling kort samengevat! In deze verhouding ligt nog iets van een herinnering aan het derde stadium van het kosmische bestaan, dat van de ‘werkzaamheid’ van de sterrenmachten. Door het invoeren van schrikkeljaren werd later besloten, dat het begin van de lente altijd plaatsvindt op 21 maart. Volle Maan kan plaatsvinden op een willekeurig moment daarna. Die drie momenten: de zon die de evenaar overschrijdt, Volle Maan en zondag kunnen dus heel dichtbij elkaar, of heel ver uit elkaar liggen, en de werkzaamheid van de kosmos is in alle gevallen anders. Hoe zij precies vallen, moet worden afgelezen aan de hemel, of worden berekend volgens de oude, nog van het concilie afkomstige regel. En deze regel is weer een mooi voorbeeld van de oude ritmische astronomie. Er wordt gerekend volgens bepaalde ritmen die zich niet bekommeren om de – overigens ook weer wetmatige – onregelmatigheden in de omloop van de maan. Daarom verschijnt er zo nu en dan een paasdag wanneer de maan eigenlijk nog niet helemaal vol is! De wijze waarop het herinneringsfeest ter ere van een absoluut eenmalige gebeurtenis in de historie wordt verbonden met een veranderlijke datum, werpt licht op de diepten van de oude zielegesteldheid. Misschien vinden wij dit nu verouderd, maar we moeten ons dan wel afvragen waarom we de datum van het paasfeest tegenwoordig zouden willen vastleggen, en wat het van tafel vegen van een dergelijke oude wijsheid zou kunnen rechtvaardigen. Of moeten wij in deze tot op heden nog altijd vergeefse inspanningen toch niet iets zien van een

oude spiritualiteit, die bewijst sterker te zijn dan het moderne materialisme? Zou het kunnen zijn, dat ook hier het verleden door Michaël op een *terechte* wijze het heden wordt binnengedragen, omdat dat zijn opdracht is?

De oude sterrenwijsheid is geleidelijk aan verdwenen, zij is ten prooi gevallen aan Lucifer. In onze cultuur leeft zij nog voort bij één aangelegenheid: het vaststellen van het beweeglijke paasfeest; en terecht, omdat zij in directe samenhang wordt gebracht met het mysterie van Golgotha. En zo is het ook mogelijk oude wijsheid uit te spreken in moderne woorden. – Waar het om gaat, is, dat er iets tot uitdrukking komt als een onderlinge verhouding van krachten tussen zon, maan en aarde. Rudolf Steiner heeft er eens op gewezen, dat het begin van de lente de mens zo blij en gelukkig maakt, omdat de nieuwe ontkiemende krachten van de aarde hem vertellen, dat de aarde nog langer bereid is hem te dragen, zodat hij zijn missie op haar kan volbrengen. Zij zal dit echter alleen dan kunnen wanneer de zon niet alleen uiterlijk-ruimtelijk de evenaar overschrijdt, maar er in de zon ook werkelijk krachten aanwezig zijn die de chaotische winterkrachten van de aarde overwinnen. De zon heeft het beste van zichzelf al aan de aarde gegeven, en dus zijn de zonnekrachten in het huidige verloop van de aardeontwikkeling aan het afnemen. Het is de maan in haar gedaante van Volle Maan die de zon berooft van haar krachten. Zo is de zon bij elk begin van de lente zwakker geworden in haar werking, en kan daarom de vraag opkomen: zal de zon de aarde zo lang levend kunnen houden als de mens nodig heeft voor zijn ontwikkeling? Dan kijkt de Volle maan – ergens na het begin van het voorjaar, al naargelang de toestand van het jaar – naar ons, zoals de toornige JHWH-God neerkeek op de door Lucifer verleide mensheid in het paradijselijke begin van de aarde. Maar op de zondag die volgt op Volle maan, staat Christus op uit het aardse graf, en weet de mens, dat hij – wanneer hij zich verbindt met de Christuskracht – de zon helpt om de aarde te dragen.

Elisabeth Vreede. De bewegingen van Venus en Mercurius. Het paasfeest – maart 1928. Dit is een fragment uit de Nederlandse vertaling van de *Astronomische Rundschreiben (I-VII)*. De Nederlandse vertaling van de astronomische brieven van Elisabeth Vreede 1927-1930, zal in de zomer van 2019 verschijnen onder de titel *Antroposofie en astronomie* bij uitgeverij Nachtwind. <https://www.nachtwind.nl/elisabeth-vreede.html>